

MAKRO GÖRÜŞ

Yeni Ekonomi Programı 2019 — 2021

Can Uz uzc@tskb.com.tr

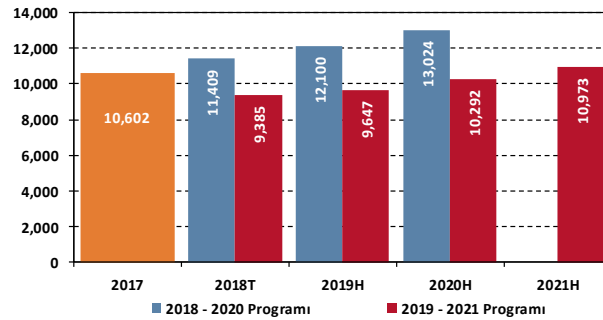
TSKB Ekonomik Araştırmalar

Bu seneki OVP'nin temel amaçları kısa vadede (1) fiyat istikrarının ve finansal istikrarın yeniden tesis edilmesi, (2) ekonomide dengelenmenin ve bütçe disiplininin sağlanması; orta vadede ise (3) sürdürülebilir büyüme ve adaletli paylaşımaya yönelik ekonomik değişimin gerçekleştirilmesi olarak belirlenmiştir. Programda piyasa ekonomisinin temel prensiplerinden taviz verilmeyeceği belirtilmiş durumdadır.

Temel Hedefler (YEP Eylem Planı çerçevesinde gerçekleştirilen ilerlemeler 3 aylık dönemlerde takip edilecektir)

1. Sıkı para ve maliye politikaları eşgüdüm içerisinde yürütülerek **tüketici enflasyonu**, 2020'de tek haneli oranlara, 2021'de %6,0'a düşürülecek.
2. Kamuda kaynakların verimli kullanılması, maliyetlerin ve harcamaların azaltılması, gelirlerin kalitesinin artırılması amacıyla Hazine ve Maliye Bakanlığı bünyesinde **Kamu Maliyesi Dönüşüm ve Değişim Ofisi** kurulacaktır. Bu ofis tarafından hazırlanacak ve takibi yapılacak **Tasarruf ve Gelir Dönüşüm Programı** ile kamu maliyesinde kalıcı iyileştirmeler sağlanacaktır.
3. **Merkezi yönetim bütçe açığının milli gelire oranı** önümüzdeki üç yıl %2'nin altında tutulacak ve faiz dışı fazlanın milli gelire oranı program dönemi boyunca artarak 2021 yılında %1,3'e ulaşacaktır. Oluşturulan bu mali alan gerek duyulduğunda üretime dayalı ekonomik dönüşümü finanse etmek için kullanılacaktır.
4. 2019 yılı bütçesinde toplam **75,9 milyar TL tutarında (milli gelirin yüzde 1,7'si oranında) tasarruf ve tedbir uygulanmıştır**. Bunların 59,9 milyar TL'si harcama tasarruflarından ve 16,0 milyar TL'si gelir arttırıcı tedbirlerden sağlanmıştır. **Harcama tasarrufları — Yatırımlar**: 30,9 milyar TL; **Teşvikler**: 13,7 milyar TL; **Sosyal güvenlik**: 10,1 milyar TL; **Mal ve hizmet alımları**: 2,5 milyar TL; **Diğer**: 2,7 milyar TL.
5. **İhalesi yapılmamış ve ihalesi yapılmış ancak başlanmamış projeler askıya alınacaktır**. Devam eden projelerden finansman koşulları uygun olanlar için yeni ve daha uzun zamana yayılmış iş planları oluşturulacak. **Mega-altyapı projeleri** doğrudan yabancı yatırım yoluyla, uluslararası finansman ile hayata geçirilecek.
6. **Vergi Veri Analiz Merkezi** kurularak kayıt dışı ekonomi kayıt altına alınıp vergilendirilecek, tahsilat etkinliği geliştirilerek vergi gelirleri artacak.
7. Bankaların güncel mali yapılarını ve aktif kalitelerini tespit etmek için **mali bünye değerlendirme çalışmaları** yapılacaktır. Gerektiğinde bankacılık sektörünün mali yapısını güçlendirecek ve reel sektörün uygun maliyetlerle krediye erişimini ve mevcut kredilerinin yeniden yapılandırılmasını temin edecek bir politika seti devreye sokulacaktır.
8. **Cari açığın milli gelire oranını** %3'ün altına düşürecek ihracat, turizm ve sanayi ürünlerinde yerliyeştirmeye dayalı bir ekonomik dönüşüm olacaktır.
9. Turizmde 2017 yılında 23 milyar dolar olan **seyahat gelirleri** 2021 yılında 42 milyar dolara çıkarılacaktır.
10. Ekonomi yönetimi ile ilgili kurumlar yeniden yapılandırılacaktır, liyakat ve performans odaklı insan kaynağı yönetimiyle kurumlara güven artırılacaktır, hızlı karar alan, piyasaların ve özel sektörün önünden giden ve özel sektörün önünü açan bir yönetim anlayışı benimsenecektir.
11. Finansal hizmetlerin düzenlenmesi ve denetlenmesi için **Türkiye Finansal Hizmetler Kurulu** kurulacaktır.
12. Makroekonomik hedefleri sürdürülebilir kılabilecek nitelikli insan gücü ve güçlü toplum hedefi ile ilgili proje ve programlar hayata geçirilecektir.

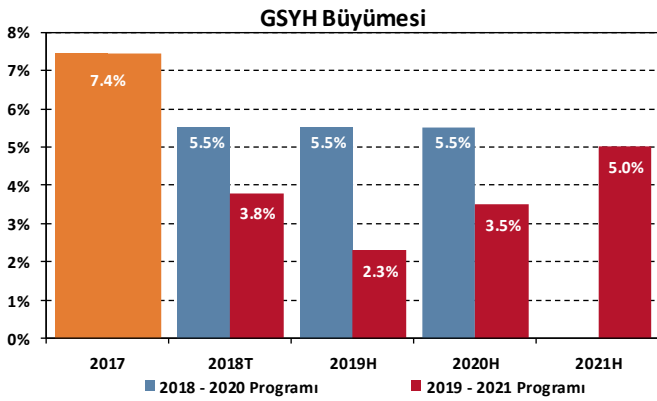
Kişi Başı Mill Gelir
USD

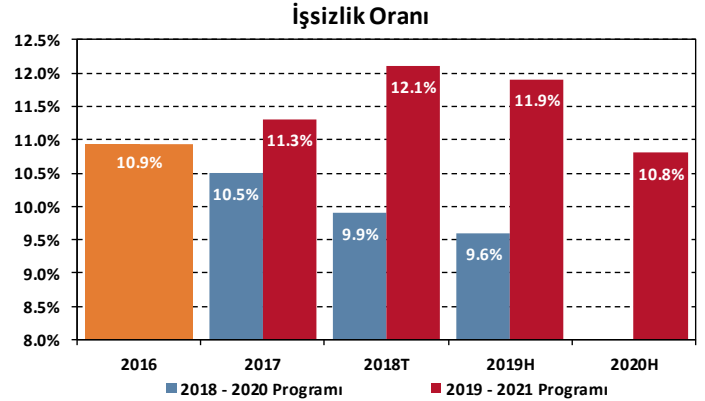
Kaynak: TSKB Ekonomik Araştırmalar

2018 yılından başlayarak takip eden üç yıllık dönemde Türkiye ekonomisinin sırasıyla %3,8, %2,3, %3,5 ve %5,0 oranlarında büyüyeceği öngörülmektedir. Enflasyon ve cari açığın, YEP’te ortaya konulan sürdürülebilir büyüme hedefiyle çelişmeyecek ancak finansman ihtiyacını makul düzeylerde tutarak makrofinansal riskleri sınırlayacak şekilde makul düzeylere düşürülmesi açısından ekonomideki mevcut dengeleme sürecinin kontrollü bir şekilde devamı önemlidir. YEP iktisadi faaliyetin 2019 ve 2020 yıllarında potansiyel düzeyinin altında seyredeceği, 2021 yılından itibaren ise daha güçlü bir eğilimle toparlanma sürecine gireceği bir çerçeveyi esas almaktadır. Bu dengeleme döneminde işsizlik oranının 2019 yılı sonunda %12,1’e yükselmesi ve dengeleme sonrası toparlanma dönemi olarak nitelenebilecek 2021 yılında ise %10,8’e gerilemesi beklenmektedir.

- İstihdam teşviklerinin etki analizi yapılacak, teşviklerin ihtiyaçlara göre yeniden tasarlanması sağlanacak.
- Dijital dönüşüm: Yenilikçi projelerin finansmanı için Kitleli Fonlama ve ICO gibi modern finansman yöntemleri yaygınlaştırılacak.
- Sanayinin ihtiyaçları ve dijital dönüşüm hedefleri çerçevesinde yenilikçi okul-sektör iş birliği modelleri kurulacak.
- Kıdem tazminatı reformu gerçekleştirilecek.
- Çalışanların işverenleri aracılığıyla BES’e otomatik olarak katılması uygulaması yeniden yapılandırılarak daha sürdürülebilir hale getirilecek.
- Bakanlıklarda yatırımcıların izin/onay/ruhsat süreçlerinin koordine edileceği ve özel sektör görüşleri alınarak iyileştirme önerilerinin geliştirileceği birimler oluşturulacak.

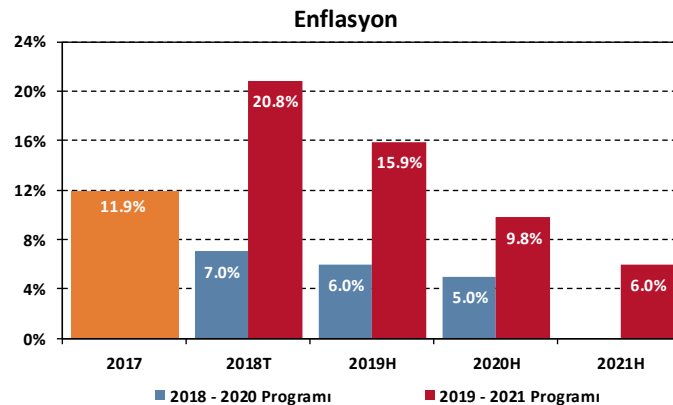
Kaynak: TSKB Ekonomik Araştırmalar

Kaynak: TSKB Ekonomik Araştırmalar

Para ve maliye politikasındaki eşgüdümün güçlendirilmesi ve YEP’te alınacak ilave tedbirlerle beraber enflasyonun 2020 sonunda tek haneye, 2021 sonunda %6,0’a gerilemesi beklenmektedir.

- Kamunun fiyat belirleme ve yönlendirme politikasına tabi belirli alanlarda geçmiş enflasyon verisi yerine YEP’te yer alan enflasyon hedefleri dikkate alınacaktır.
- Finansal güvenlik ve istikrarın sürdürülebilmesi için **Finansal İstikrar ve Kalkınma Komitesi (FİKKO)** kurulacak.
- Tarım ürünlerinde arz ve rekolte tahminlerinin sağlıklı yapılabilmesine imkan veren bir erken uyarı sistemi kurulacak.
- Gıda ürünlerinde fiyat dalgalanmasının yakından takip edileceği **Ürün Gözetim Mekanizması** hayata geçirilecek.
- **Kira artış oranına dair üst sınır**, döviz kuru ve emtia fiyatlarındaki gelişmelere duyarlılığı yüksek olan ÜFE yerine TÜFE’ye göre belirlenecek.
- Enflasyonla mücadele için kamunun alacağı tedbirlerin yanında, ekonominin tüm paydaşlarının ve vatandaşların destek vereceği bir **Enflasyon ile Topyekun Mücadele Programı** hayata geçirilecek.

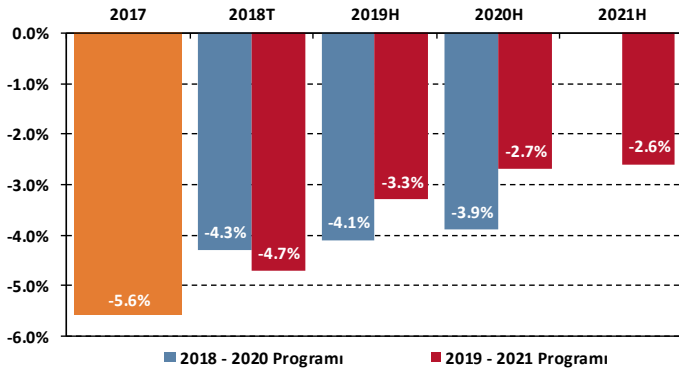

Kaynak: TSKB Ekonomik Araştırmalar

Cari işlemler açığının milli gelire oranının 2019 yılında %3,3'e, 2020 yılında %2,7'ye, 2021 yılında ise %2,6'ya düşmesi beklenmektedir. 2018'in ilk yarısında, canlı seyreden iç talep, yükselen ham petrol ve emtia fiyatları ile ithalatın ihracattan daha güçlü seyretmesi nedeniyle dış ticaret dengesinde bozulma gözlenmiş ve cari işlemler açığı artmıştır. Ancak yılın ikinci yarısında döviz kurlarındaki hızlı yükseliş ile birlikte ihracat ve turizm gelirleri artmış, böylece cari işlemler açığında belirgin biçimde iyileşme görülmüştür. Bu gelişmenin ihracat ve turizmde yapılacak dönüşüm programları ve projeler ile sürdürülebilir ve kalıcı hale gelmesi hedeflenmektedir.

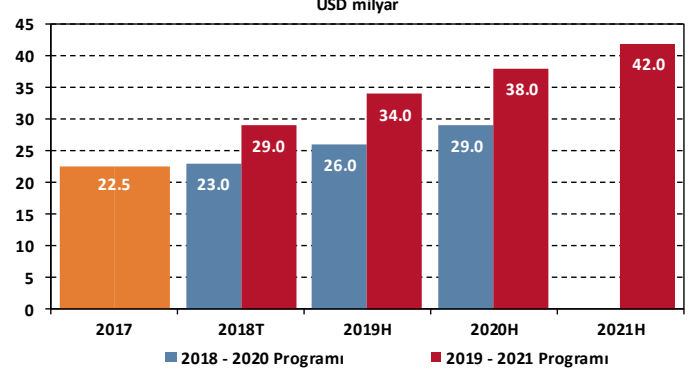
- Teknoloji ve Ar-Ge yatırımları **kamu-özel iş birliği** modelleri ile gerçekleştirilecek.
- **İlaç, kimya, petrokimya, enerji, makine/teçhizat** ve **yazılım** sektörleri öncelikli yatırım yapılabilir alanlar olarak belirlenmiştir.
- Ülkemizde üretilmeyen **20 biyo-teknolojik ilacın** yerli üretimi teşvik edilecek.
- Yüksek teknoloji ürünlerinin üretileceği, büyük ölçekli yerli ve yabancı yatırımların yer alacağı, **endüstri ve teknoloji bölgeleri** kurulacak.
- **Petrokimya kümelenmesi** ve **Ceyhan Endüstri bölgesi** hayata geçirilecek.
- **Güvenlik hizmetlerinde** kullanılan araç, gereç ve teknik ekipmanda yerli üretimin payı arttırılacak.
- Yeni pazar, yeni ürün, yeni ihracatçı hedefi ve küresel değer zinciri bakış açısıyla **İhracat Ana Planı** oluşturulacak.
- İhracatçıların küresel ticari verileri yakından takip edebilmesini sağlamaya yönelik **Elektronik İhracat Platformu** kurulacak.
- Avrupa Birliği ile **Gümrük Birliği'nin güncellenmesine** yönelik çalışmalar tamamlanacak.
- Yerli ürünlerin tüketimi özendirilerek **yerli malının görünürlüğü ve farkındalığı** artırılacak.
- **Tarımda Millî Birlik Projesi** hayata geçirilerek gıda değer zinciri, gıda güvenliği ve uluslararası rekabet önceliğinde, yeniden yapılandırılacaktır. Bu kapsamda **Hal Yasası** çalışmalarına destek verilecek.
- **Kuşak ve Yol Girişimi** çerçevesinde Çin ile ikili ticari ve ekonomik ilişkiler geliştirilecek, Afrika Pazar Stratejisi oluşturulacak.
- **Sağlık turizmi** ile "Çin, Hindistan, Japonya ve Kore'ye" yönelik turizm planları geliştirilmesi için projeler planlanarak hayata geçirilecek.
- Turizmde sezon süresini uzatacak ve **kişi başı harcama tutarını arttıracak** şekilde **Turizm Ana Planı** oluşturulacak.
- Güneş, rüzgâr, biyokütle, yenilenebilir enerji ve yerli kömür kaynaklarının elektrik üretimindeki payı artırılacak, **YEKA modeli** ile bu enerji teknolojilerinin yerleştirilmesi desteklenecek.
- **Ulusal Enerji Verimliliği Eylem Planı** çerçevesinde enerji girdi maliyetleri azaltılacak.
- **Petrol ve doğal gaz kaynağı aramaları**, başta denizlerde olmak üzere, hızlandırılarak sürdürülecektir.
- Maden arama ve sondaj çalışmaları devam ettirilerek, bulunan rezervler kamu/özel iş birliğinde yeni ekonomiye kazandırılacak.
- **Bor** başta olmak üzere madenler işlenip yüksek katma değerli ürünlere dönüştürülecek ve uluslararası piyasalara sunulacaktır.

Cari İşlemler Açığı / Milli Gelir

Kaynak: TSKB Ekonomik Araştırmalar

Seyahat Gelirleri

Kaynak: TSKB Ekonomik Araştırmalar

Mali disiplin, YEP'te dengeleme sürecinin en temel destekleyicisi olacaktır. Kamu maliyesinin en temel hedefleri mal ve hizmet, sermaye, ana yatırım, cari transfer ve faiz giderlerinin azaltılması ve gelirlerin artırılmasıdır. Yapılacak tasarrufların yapısal değişiklikler ile kalıcı hale gelmesi *Kamu Maliyesi Dönüşüm ve Değişim Ofisi* tarafından sağlanacaktır. Bunun sonucu olarak önümüzdeki üç yıl için **bütçe açığının milli gelire oranının % 2'nin altında olması ve faiz dışı fazlanın ise dönem sonunda milli gelirin %1'ini aşması** hedeflenmektedir.

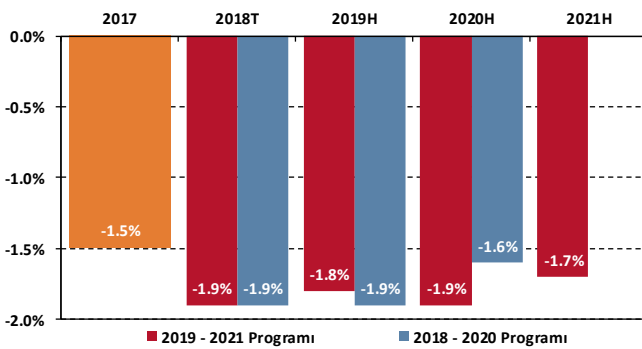
2018 yılında milli gelirin %1'i kadar açık vermesi beklenen **program tanımlı merkezi yönetim bütçe dengesinin** program dönemi sonunda %0,8 fazla vermesi hedeflenmektedir. Merkezi yönetim faiz dışı dengesinin milli gelire oranı program dönemi boyunca artarak 2021 yılında %1,3'e yükselecektir.

2018 yılında milli gelire oranla %2,7 olması beklenen **kamu kesimi borçlanma gereğinin** 2019 yılında %1,6'ya gerilemesi ve program dönemi sonunda %1,5'e düşmesi öngörülmektedir. Ayrıca 2018 yılında milli gelirin %2,1'i kadar açık vermesi beklenen **program tanımlı kamu kesimi dengesinin** program dönemi sonunda milli gelirin %0,8'i kadar fazla vermesi hedeflenmektedir.

2018 yılında GSYH'ye oranla %31,1 olması beklenen **AB tanımlı genel yönetim borç stokunun** üç yıllık dönemin sonunda %27,2 olacağı tahmin edilmektedir.

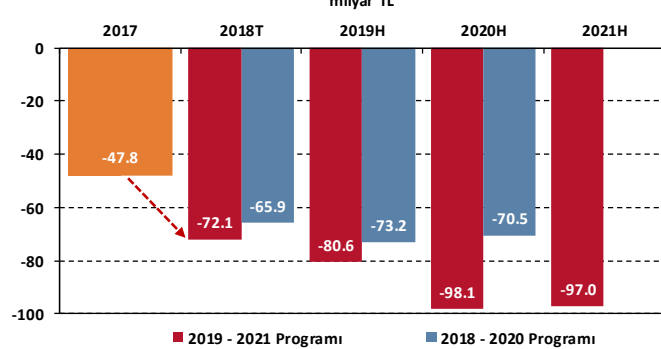
- Nakdi ve vergisel teşvikler başta olmak üzere tüm teşvik mekanizmaları gözden geçirilerek bütüncül, sade ve etkin hale getirilecektir. Söz konusu teşviklerin makroekonomik hedefler ve bütçe ile uyumluluğu sağlanacaktır.
- Süreklilik arz etmeyen ve konjoktüre duyarlı gelirlerin oluşturduğu geçici kaynaklara karşılık kalıcı mahiyette harcama oluşturulmayacaktır.
- Kamu hizmeti sunumuyla doğrudan ilişkisi olmayan makam aracı, lojman ve sosyal tesislere yönelik harcamalar sınırlandırılacaktır.
- Kamuda yeni idari hizmet binası yapımına ve kiralanmasına izin verilmeyecektir.
- KİT'ler, verimlilikleri artacak ve kamu maliyesine yükleri azalacak şekilde yeniden yapılandırılacaktır.
- Döner sermayeli işletmelerin bütçe disiplini içerisinde açık, şeffaf ve hesap verebilir bir idari ve mali yapıda çalışmalarını sağlayacak düzenlemeler yapılacaktır.
- Kamu kaynaklarının kullanımının etkinliğini takip etmeyi kolaylaştıracak, şeffaflığı ve hesap verebilirliği arttıracak program bazlı performans esaslı bütçeleme hayata geçirilecektir.
- Vergi tabanını genişletme ve vergide adaleti pekiştirme amacıyla etkinliği olmayan istisna, muafiyet ve indirimler kademeli olarak kaldırılarak vergi tabanı genişletilecek ve vergi mevzuatı sadeleştirilecektir.
- Vergi, prim ve diğer kamu alacaklarına ilişkin yapılandırmaya gidilmeyecektir.
- Vergi Veri Analiz Merkezi kurulması ile tahsilatta etkinliğin artırılması ve vergide kayıt dışılığın azaltılması sağlanacaktır.
- Kamu özel iş birliği (KÖİ) uygulamalarının, daha etkin ve finansal açıdan verimli olmasına yönelik bir çerçeve oluşturulacak; bu çerçevede uygulamaların bütüncül olması sağlanacaktır.
- İmar planı revizyonları ile oluşan değer artışlarından kamuya gerçekçi oranda pay alınması ve artışların adaletli paylaşımı sağlanacaktır.

Merkezi Yönetim Bütçe Açığı / GSYH

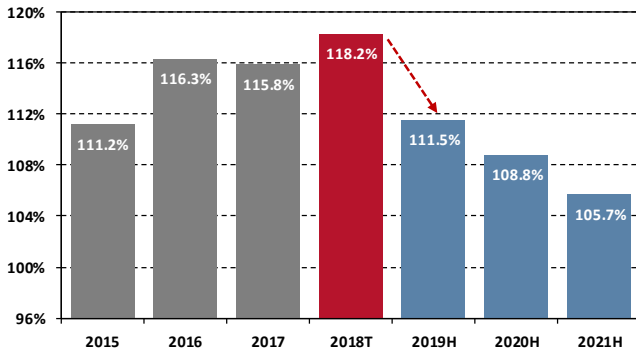
Kaynak: TSKB Ekonomik Araştırmalar

Merkezi Yönetim Bütçe Açığı

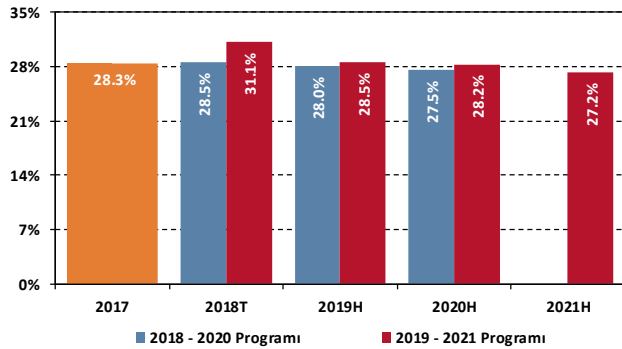
Kaynak: TSKB Ekonomik Araştırmalar

Faiz Dışı Harcamalar / Vergi Gelirleri

Kaynak: TSKB Ekonomik Araştırmalar

AB Tanımlı Borç Stoku / Milli Gelir

Kaynak: TSKB Ekonomik Araştırmalar

TSKB

Ekonomik Araştırmalar
arastirma@tskb.com.tr
MECLISI MEBUSAN CAD. NO 81
FINDIKLI ISTANBUL 34427, TÜRKİYE
(90) 212 334 50 50 faks: (90) 212 334 52 34

2018 Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.ř. her hakkı mahfuzdur.

Bu döküman Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.ř.'nin yatırım bankacılığı faaliyetleri kapsamında, kişisel kullanıma yönelik olarak ve bilgi için hazırlanmıştır. Bu dokümana dayalı herhangi bir işlem yapılması tarafımızdan öngörülen bir husus değildir. Belirtilen görüşler sadece bizim güncel görüşlerimizdir. Bu raporda yer alan bilgileri makul bir esasa dayalı olarak güncelleştirirken, bu konuda mevzuat, uygunluk veya diğer başka nedenlerle amaca uygunluk tam olarak sağlanamamış olabilir.

Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.ř. ve/veya bağlı kuruluşları veya çalışanları, burada belirtilen senetleri ihraç edenlere ait menkul kıymetlerle ilgili olarak bir pozisyon almış olabilir veya alabilir; menkul kıymetler üzerinde opsiyonları olabilir veya ilgili diğer bir yatırıma girebilir; bu menkul kıymetleri ihraç eden firmalara danışmanlık yapmış, hisselerinin halka arzına aracılık veya yüklenim taahhüdünde bulunmuş olabilir.

Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.ř. ve/veya bağlı kuruluşları bu raporda belirtilen herhangi bir Őirket için yatırım bankacılığı da dahil olmak üzere önemli tavsiyeler veya yatırım hizmetleri sağlıyor veya sağlamış olabilir.

Bu raporun ilgili olduğu yatırım fiyatı veya değeri, direkt veya indirekt olarak, yatırımcıların menfaatlerine ters düşebilir. Döviz kurlarındaki herhangi bir değişmenin yatırımın değeri veya fiyatı veya bu yatırımdan sağlanan gelir üzerinde olumsuz bir etkisi olabilir. Geçmişteki performans her zaman gelecekteki performansın kılavuzu olacak demek değildir. Yatırım geliri dalgalanma gösterebilir.

Bu rapor kamuya açık bilgilere dayalıdır. Doğru veya tamam olmayan hiçbir beyan yapılmamıştır. Bu rapor söz konusu menkul kıymetlerin alınması veya satılması için bir teklif, yorum ya da yatırım tavsiyesi değildir veya bu menkul kıymetlerin alınıp satılmasına yönelik bir teklif için de bir istek veya zorlama değildir. Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.ř. ve kendisiyle bağlantılı olan diğerleri bahsedilen Őirketlerin menkul kıymetleriyle ilgili pozisyon alabilirler veya bu menkul kıymetlerle ilgili işlem yapabilirler, ayrıca bu Őirketler için yatırım bankacılığı hizmetleri de verebilirler.

Herhangi bir yatırım kararı yatırımcının tamamıyla kendi kişisel seçimine dayanmalıdır. Bu rapordaki bilgiler herhangi bir yatırım tavsiyesi olmayıp, raporda yer alan firmalara yatırım yapılmasından ötürü Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.ř. hiç bir sorumluluk kabul etmez.

